

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԻԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Հերկայ 1896 տարեշրջանի
Պուշկարիոյ համար տարեկան 8 ֆր
" " 1/2 " 4 "
" " 1/4 " 2 "
Արտատպարանի համար " 10 "
" " 1/2 " 5 "
Կանխիկ վճարելի

Համակ դրամ եռայլն խրկել հեղուկաց հասցեով
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ ՎԱՐՆԱ (ՊՈԼԿԱՐԻԱ)
Редакция на вѣстникъ
„Иравункъ“
ВАРНА (България).

Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
եւ չեն զրկուիր եւ յարմար դատ-
առահանրութեան միայն կը հրատարակ-
ուին ամբողջովին կամ մասամբ:
Շրանոցմանց տողը 20 սանիքով
երեք կամ աւելի անգամի համար
25 աւ 100 զեղ կը լինի:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՎԵՐՋԻՆ ԱՐԻԻՆԱՅԵՂ

ԴԵՊԵՐՏՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

Թուրքիոյ մայրաքաղաքին սա-
լայտականները վերստին ներկուե-
ցան հայու արհամար, վերստին
հայեր հաղարհնորով կիսնան դիա-
տապատ Բարբարոսութեան հա-
կամարգկային հարուածներուն ներ-
քեւ: Վերստին արհաւիրք, վեր-
ստին նախնիք եւ վերստին չարա-
բանար աշխարհի հզօրներէն մէ-
կուն ձայնը ընդգէմ բռնապետու-
թեան

Ո՛վ են սակայն այն երիտա-
ւարդներ, որ կը յանդգնին պատ-
ճառագողնայ նոր արիւնհեղու-
թեանց, որ կը յարձակին օսման-
եան պատգամին վրայ, կը նետին
ասդին անդին պայթուցիկ ուսմ-
բեր, ալիկոծութեան եւ անիշխա-
նութեան կը մատնեն Պօլսոյ, կը
ղայրացնեն, կը բորբոքեն Թուրքի-
ն միլիտանդ ատելութիւնը եւ կը հրա-
ւիրեն նոր ազգայնական գիտելի
որ արդէն ճշմարտամբ մէջ կը հե-
ծէր. բաւական չէր միթէ այն
ահաւոր եւ անփոխարինելի կորուստ-
ներ, զոր ունեցանք Սեպտ. 18 ի
ցոյցէն ի վեր. տկարամտութիւն չէ
ամենադառն փորձերէ յետոյ, չտես-
նել տակաւին որ ցոյցեր եւ մասնա-
կի շարժումներ չեն զօրեւ Եւրո-
պան իր եսամոլ անգործօնեութե-
նէն չեղեցնել, չեն կարող զայն
ստիպել գործելու ի նպաստ Հայե-
րու: Ինչպիսի կուրուքիւն է, չը-
տեսնել որ յեղափոխականներուն
գործելու այս եղանակը պարզա-
պէս Թուրքի-ն պատրուակ մը կըն-
ծայէ, մեզ կոտորելու, այրելու,
կողոպտելու եւ իսլամացնելու: Եւ
ո՛վ կրնայ այս վայրկեանին ըսել
թէ Եւրոպան այս անգամ մեզ ա-
նոք եւ անօգնական չպիտի ձգէ, ե-
թէ, ինչպէս հաւանական կերեւի,
Թուրքը, Քուրտը եւ Չէրքէսը ու-
զեն երկրորդ ընդհանուր կոտորա-
ծով մը բնաջինջ ընել Թուրքիոյ
Հայութիւնն եւ տալ անոր վերջին
հարուածը

Այս խոհեր պատեցին յան-
կարծ հայ մտքեր, երբ Կ. Պօլսոյ

գէպքերուն առաջին լուրերը իմաց-
ուեցան: Այդ տխուր խոհերու
բաշխմանակ բացատրութիւննե-
րը կը պարտին հայ շրջանց վրայ եւ
ամէն կողմէ կը լսուին դառն գան-
գառներ Հայ յեղափոխականներու
գէմ:

Դատաւարանից յառաջ սակայն
փոքր ինչ կանգ առնենք ու խո-
կանք:

Ժողովրդի մը կեանքին ու գո-
յութեան համար այնքան ծանր կշ-
ռող գործերու, ամբողջ ազգի մը
ճակատագրին վրայ վճռական ազ-
դեցութիւն ունեցող ինքիւններու
մէջ, հարկէ զգուշանալ գէպքերը
դատելէ լոկ այն երեւոյթով, որով
մեզ կը կարկայանան առաջին վայր-
կենին, թէպէտ երեւոյթը թուի
ունենալ այնքան պարզ եւ միակի
հանգամանք, որ տարակուսի եւ վե-
ճի տեղի չի մնայ:

Պէտք է ջանալ իրերու խորը
թափանցելու, պէտք է քրքրել,
որոնք գէպքերու հիմնական պատ-
ճառներն ու շարժառիթները:

Մասնաւորապէս Կ. Պօլսոյ վեր-
ջին շարժման դատաւարութեան մէջ
հարկաւոր է առաջնորդ ունենալ ա-
մենալուրջ հետաքննութիւն իրաց
եւ գիպաց: Երեւոյթը եւ հարեանցի
գիտողութիւնը գուցէ տան մեզ
իրաւունք, դատաւարտելու այդ
շարժումը. սակայն պարագայ մը
կայ, որ անբացատրելի կը մնայ,
եթէ կարի տճապարհներ արձակե-
լու դատաւարաթիւնն վճիռը:

Քննենք այդ պարագան, եւ թէ-
րեւ այդ քննութիւնէն նոր լոյս մը
ծագի մեզ համար:

— Ինչո՞ւ համար, ի՞նչ պատճառ-
ներէ մղուած մը յեղափոխական-
ներ ըլին այսպիսի ձեռնարկ մը,
որոյ հետեանքը կը սպառնան այն-
քան աղետաբեր ըլլալ. ահա հար-
ցը, որուն պատասխանը փնտռել
պարտիմք, քանի որ չենք կրնար,
ի հարկէ, ենթադրել որ նոքա խե-
լակորոյս, կամ Թուրք կառավա-
րութեան գաղտնի գաւակիցներն
են ընդգէմ Հայութեան:

Ազգային եւ օտար մամուլի հրա-
տարակութիւնները, Հայաստանէն
եկած նամակներ եւ ճամբորդներու
պատմութիւնները կը ցուցնեն թէ

Հայ ժողովուրդը իր բնավայրին
մէջ վերջին աստիճան աղքատու-
թեան մարտնչած մեծ ճիգերով
հազիւ կը յաջողի ուսելու պատառ-
մը հաց ճարել, զոր շատեր ալ
չեն կարող գտնել միշտ, թէ մեր-
կուրիւնը, անօթութիւնը, կոտոր-
ուելու հանապազօրեայ երկիւղը,
ինչպէս նաեւ կոտորածներուն ժա-
մանակ ստացուած հիւանդութիւն-
ները(*) եւ վերքեր ամեն օր ահագին
թուով զոհեր կընեն Հայերուն մէջ
եւ թէ իրաց այժմեան վեճակին
շարունակութիւնը յառաջիկայ ձը-
մեւ, երբ ոչ աւելի, գոնէ մոյլե-
քան մարդկային էականութիւնը կո-
րուտ պիտի պատճառէ, որքան
պատճառեցին ընդհանուր կոտո-
րածները, վասն զի կարելի չէ եւ
ոչ մի տեղէ այնքան մեծագոյնար
նպատակներ հասցնել, որ բաւական
լինին դարմանել նմանը չը տես-
նուած ընդարձակութեամբ տիրող
չափազանց թշուառութիւնը:

Ուրեմն ահա ինչ կորուստն անխու-
սափելի, ողբ. ճգնաժամին վնասին,
ամենասուսկալի. շրջանները մօտե-
ցած, մէկ խօսքով, կացութիւնը
յուսահատական էր եւ յուսահատու-
թիւնը անհրաժեշտաբար կմզէ ամեն
ծայրայեղ միջոցներու, որոց մէջ
կը պալլայ փրկութեան յուսոյ ա-
մենափոքր նշույլ մը: Կը թուի մեզ
թէ այս բնական օրէնքին ազդե-
ցութեան ներքեւ գործնական մեր
յեղափոխականները, յուսալով որ
իրենց վերջին ճիգերը կը ստիպեն
Եւրոպան գործնական, ազգու մի-
ջամտութեամբ մը բարեփոխելու Հա-
յերուս վիճակը:

Եթէ ահի չունենար այս մի-
ջամտութիւնը, եթէ ամբողջ ազ-
գի մը յուսահատական ճիգերուն
եւ ազադակներուն խուլ մնար դար-
ձեալ Եւրոպա, կրնային կորնչիլ
արդարեւ հաղարաւոր եւ տան հա-
զարաւոր Հայեր թշնամույն սրով.
սակայն չէ որ արդէն ամեն օր կը

(*) Արապկիւրէն գրուած նա-
մակ մը կըսէ թէ կոտորածներէն
յետոյ այդ քաղաքին եւ շրջակա-
ներուն մէջ աղքատութիւնն, հի-
ւանդութիւնն եւ վերքերէ մեռնող
Հայերուն թիւը 4000 ի մօտ է:

կորսուինք, չէ որ մանաւանդ յա-
ռաջիկայ ձմեռ անհամեմատ աւելի
մեծ կորուստներ պիտի տայինք
անհրաժեշտաբար, չէ որ եթէ
սուրը չչաղայր մեր գլխուն, անօ-
թութիւնն ու մերկութիւնը պիտի
կոտորէին զմեզ անխնայ:

Այսպէս մենք կը կարծենք թէ
ազգին անտանելի վիճակին մէջ
պէտք է փնտռել Պօլսոյ վերջին
յեղափոխական շարժման հարկազ-
րիչ պատճառները:

Այս բացատրութիւնները տա-
լէ յետոյ, առ այժմ ընթերցողին
կը թողուք քննադատել Դաշակ-
ցականներուն վերջին գործը, որոյ
ամեն հետեւանքները տակաւին կա-
րելի չէ մեզ նախատեսող:

Իբր միակ միութարութիւն կըր-
նամք այժմէն մատնանիլ ընել մի
նշանաւոր իրողութիւն — Պօլսոյ
վերջին գէպքերը պայծառ կերպով
հաստատեցին թէ Հայ ժողովուրդը
տակաւին չէ ճնշուած, չէ ընկ-
ճուած, այլ ունի իր մէջ հիւանա-
լի, անսպառ մի կորով, եւ բարո-
յական ոյժ մը, որոյ նմանը, որ-
չափ գիտնմք, տեսնուած չէ ու-
րիշ ազգի մը մէջ:

Այս տողերը գրելէ յետոյ ստա-
ցանք այն Յայտարարութեան
պատճէնը, զոր Հ. Յ. Դաշակցու-
թեան Կ. Պօլսոյ կեդր. Յանձնա-
ժողովն ուղղած է Եւրոպական մեծ
տէրութեանց ներկայացուցիչնե-
րուն եւ որոյ Թուրքիէն թարգ-
մանութիւնը դրած ենք թերթին
չորրորդ երեսը:

Ջերմապէս կը յանձնարարեմք
մեր ընթերցողներուն, ուշադրու-
թեամբ կարդալ Յայտարարութիւ-
նը, որ կը հաստատէ Պօլսոյ վեր-
ջին շարժումներու մասին մեր
յայտնած տեսութիւններ եւ որ Հա-
յութեան անհանգուրժելի ցաւե-
րուն մէկ կտրուկ, միակի եւ պի-
ճախօս բողոքն է ընդգէմ բռնու-
թեան եւ միանգամայն այն սոսկա-
լի եսամոլութեան, որով Եւ-
րոպա քաջալիք կը հանգիստանայ
Թուրքի-ն Հայկական հալածանաց
մէջ:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

(Շարն. նախորդ քիշէն եւ վերջ)

Այս առթիւ ունեւորդ չեմ համարիր ընել մի քանի խորհրդածութիւններ եւս՝ ոչ նուազ կարելոր կէտի մը վրայ կրթական հարցին մէջ :

Վերջերս մեր մէջ մոռա գտած է սխալ համոզում մը, որ, կարծես, գոյութիւն առած է նիւթական կեանքի կոշտ ըմբռնումներէ :

Շատեր այդ համոզումով դպրոցը կը համարին, այսպէս ըսենք, տեսակ մը արուեստանոց, ուր որ պէտք է ուսանողները պատրաստուին՝ իրր գրամ շահելու համար շինուած, սարքուած մարգամքեւնաներ : Դաստիարակութեան գըլխաւոր նպատակն է սակայն ուսանողին իմացական և բարոյական կարողութիւնները հաւասարապէս կրթել, զօրացնել ու զարգացնել, բարոյական մարդ էակի ընտիր ընտիր յատկութիւններով զարգարելով զինքը, յօգուտ հանրային բարւոյ և ի պատիւ այն ընկերութեան, որուն կը պատկանի :

Ուսուցումն ինքնին մեծ բան չարժէր. բարոյական, քաղաքացիական բարւոյ դաստիարակութիւնը միայն կարող է կազմել նկարագիրն ու կենսապայքարին համար ներշնչել հոգեկան այն մեծ կորովը, որ մարդ էակին ամեն բարոյական գործառնութեանց շարժիչն իսկ է : Զոռներէց ոգի մը հանրային օգտակարութիւն ունեցող ձեռնարկներու մէջ, և համեմատելի զաղափարին ընտելացումն միայն և միայն բանաւոր, ուղիղ դաստիարակութեամբ մը կը ստացուին :

Ուրեմն թողունք մեր այն սխալ համոզումը, որ կրնայ շատ մը չարիքներու պատճառ ըլլալ, և ընդունինք որ ուսուցումն, որ թէեւ կուտայ ուսանող սերունդին՝

գիտութեանց և լեզուաց զանազան ճիւղերուն վրայ օգտակար ծանօթութիւններ, չէ բաւական սակայն տալու նոյն իսկ նիւթական բարօրութեան ամեն էական պայմաններ : Բանաւոր կրթութիւն մը տալու է անշուշտ անհատին՝ ծանօթութիւններ և հմտութիւն որ հարկաւոր են գործնական կեանքին համար, սակայն անոնց հետ պարտի տալ նաեւ սէր աշխատութեան և ոյժ կամքի, որոնցմով միայն կարելի է յաղթել նիւթական կեանքի դժուարութեանց և ծառայել մարդկային կեանքի նըպատակին, որ է ձգտիլ դէպ ի կատարելութիւն՝ աշխատելով միշտ յօգուտ հանրային բարւոյն :

ԱՐԱՍ

ՊՈՒՐԿԱԶԻ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարն. նախորդ քիշէն եւ վերջ)

Շնորհիւ թաղ. խորհրդոյ փոյթիւնանքն գործունէութեան և ժողովրդի զոհաբեր աջակցութեան ազգային գործերը նախանձելի վիճակ մ'ունին. եսամոլութիւնն ու կողմնակցութիւնը իսպառ վտարուած են Պուրկազէն և համեմատելի գործակցութեամբ լուրի կը յառաջանան ու կը պայծառանան դպրոցն ու եկեղեցին, որք հասարակութեան մը յառաջագիմութեան աստիճանաշարքն են :

Ամեն ինչ կանոնաւոր ու կոկիկ պիտի գտնէ այն ազգայինը, որ պատեհութիւն ունենայ Պուրկազ հանգիպելու և դպրոցն ու եկեղեցին այցելելու : Երկյարկանի օգտաւն չէնք մը մէջ, երկու ուսուցիչներու հսկողութեան տակ, կուսանին 40 ի չափ երկսեռ ուսանողներ, որոնց այս տարուան քննութեանց արդիւնքը օտարներն իսկ զարմացուց : Յոյժ շքեղ անցաւ նաեւ ամառը ի մրցանակաբաշխութեան հանգիստ, որոյ վրայ

մանրամասն գրել շատ երկար պիտի լինէր : Վարժարանին սաներէն մեծէն փոքրը, ամենքն ալ իրենց բաժինն ու գերը ունէին հանգէսին մէջ, և իրենց բարեկիրթ ընթացքը, համարձակ վարմունքը և ընտիր արտասանութիւնը մի մասնաւոր հաճոյքով կընդունուէին ունին. դիր հասարակութեան կողմէն. կեցցէներու ու ծափահարութեան չափ ու սահման չկար : Ազգային դաստիարակութիւն, հայն ու հայաստանը կը կազմէին հանգիստի ծրագրին նիւթերը :

Պուրկազի վարժարանը, իր նոր, մանկավարժական ուղղութեամբ, դաստարանական դրութեամբ, իր կահ կարասեաց կանոնաւորութեամբ, և ազգային ընտիր դաստիարակութեամբ կարող է օրինակ հանդիսանալ Պուրկազի հայաբնակ աւելի մեծ քաղաքներուն, որոց մէջ իբր ազանատես վկայ՝ կարող եմ ըսել թէ դպրոց ըստած հաստատութիւնը, իր իսկական, մանկավարժական նշանակութեամբ տակաւին գոյութիւն չունի ի մեծ ցաւ բոլոր զգայուն սրտերու :

Ջերմ շնորհակալեաց արժանի է իրաւամբ Տիկին Վասիլուհի Ունեան, որ ամբողջ մի տարի օրիսդպաց ձեռագործի դասերը աւանդած է անձնուիրաբար և անձանձիր եռանդով :

Թաղ. խորհրդոյ գործօնէութեան իբր ապացոյց արգար է յիշել որ եկեղեցին հաստատուն եկամուտ չունենալով հանգերձ, ոչ միայն քահանային և դպրոցական պաշտօնէից ամսականները կանոնաւորապէս կը վճարուին, վարժարանի շէնքին վարձքը և այլ ընթացիկ ծախքերը կը հոգացուին, այլ և այս տարի եկեղեցւոյ բակին պատերը նորոգուեցան, թաղ. խորհրդարանը վայելուչ կերպով կահաւորուեցաւ և եկեղեցւոյ համար մեծ ջահ մը գնուեցաւ :

Մեզ համար կարի հաճելի պար-

տականութիւն մ'է, թաղ. խորհուրդին յայտնել հրապարակաւ մեր ամենախորին շնորհակալութիւնը և բոլոր սրտով շնորհաւորել զինք իր ջանքերուն արդիւնաւոր պսակման համար :

Բ.

ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՑԻՆ

ՆԱՄԱԿԸ

1896 թուիս 8 ի վառ

Ի Ածյ. ծառայ քո եղբայր Մ. ից, ընտանիքիցդ, խ. ից, իր աղջիկներէց, միւս հարսից և այլ բոլոր սիրելի բարեկամներէն սիրով և յոյժ կարօտով բարեւ եղբայր Ա. ին : Սիրելի եղբայր Ա. քո խըրկած 3 սակու նամակ եկաւ հասաւ : Բայց իմաց լինիս, որ փառան չը տուաւ, այն երկու ոսկի փօջօն ալ որ կըսես, մար վրան մուծէ, չենք գիտեր, բայց սանաթ այդ տղն է, հարկաւ առնես նա. յիս կը տ'սնաս իմ իմ'ան թէ Ա. ին բան մը ընես : Գալով որ եղբայր, խառնուցի պախտի երկուշտթի օրը վանայ վրան Ած. մէ կրակ թափաւ, այդեց, մրկեց, ոչ տուն մնաց, ոչ մալ, ոչ վար ցանք և ոչ ոչինչ մը. մեր երկու աչաց լոյս եղբայր Ա. նալ առաւ գնաց, ես ալ հազիւ հազ հոգիս ապառի եմ, 11 շան քիւլֆաթի ձեռք բռներ եմ. լման 5 շարաթ է որ քաղաքի պատանով ներս գտնէր տփելով կտոր կտոր հաց կը մուրանք, ա՛ն ալ ձեռքերնիս չիյնար, տփող չիկայ, որովհետեւ քաղաքացիքն ալ մնչ պէս աւրած են. քաղաքէն այգեստան չենք կրնար երթար : Այգեստանէն քաղաք չենք կրնար գար, ոչ կրնանք արածութեան երթանք և ոչ տնդ մը աշխատելու կրնանք երթար. այսպէս սեւ, շիվար, ձեռ ծոց, մարկ, գիշերներ փողոցներն է մեր օթիւն, ցորեկ մինչեւ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԻԼԻՍՏՐԷ

ԱՆՆԱՐԶԱԳՐԱԿԱՆ. ՊԱՏՄԱԿԱՆ. ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ. ԱՅԳԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՑԱԿԱԿԱՆ

Ա. Սիլիստրէ, Պուրկազիոյ պատմական քաղաքներէն մին կը համարուի և Պուրկազիոյ հիւսիս-արեւելեան կողմը, Դանուբի աջակողմեան ափունքը, հարթավայրի մը վրայ, լեռան մը ստորոտն կը տարածուի, լինելով սահմանակից քաղաք Պուրկազ - Ռումանական սահմանադիւսին : Ամառնային կլիման բաւական տաք է, Ռէօմիւրի 30° - 35° իսկ ձմեռնային կը ցածնայ մինչեւ 10 - 15° Ռ. Սիլիստրէի հին անունն է Տորոստոլ :

Բ.

Քաղաքն ունեցեր է պատմական շատ անցքեր, որոց նորա-

գոյնները միայն յիշենք : Հին ժամանակ Սիլիստրէ ամրակուռ լինելով՝ արեւելեան կողմը գտնուող Արապ և Երզնայը մարտկոցները երկու անգլիացիներու առաջնորդութեամբ 45 օր կը դիմադրէին ռուսական հզօր բանակին 70000 հոգիէ բաղկացեալ : Անգլիացիներէն մին, հարիւրապետ Պըտլըր, ինչպէս նաեւ հրամանատար Մուսա բաշա կը մնան : Ռուսք երկրորդ յարձակում մ'ալ կընեն քաղաքին վրայ, յունիս 13 ին, իշխան Բաթթէվիչի հրամանատարութեան ներքեւ, սակայն վերստին կը պարտուին, կը վերադառնան Շիւտէրս, Լուսէրս. Բաթթէվիչ և Օրլօֆ զօրապետները և Ռուսք պաշարումը կը վերցնեն, 7000 մարդ կորսնցնելէ ետք : 1828-29 ին քաղաքը 12000 հոգով 9 ամիս դէմ կը դնէ Ռուսաց 50000 հոգւոյ բանակին : Վերջ ի վերջոյ, 1877 - 78 ի ռուսընթիւրք պատերազ-

մէն յետոյ՝ Պուրկազիա Ռուսիոյ գործնական միջամտութեամբ ազատագրուելով, քաղաքին մէջ հանգիստաւ կերպիւ ռուսական զօրաբաժինը մուտք կը գործէ երաժշտական խմբի մը առաջնորդութեամբ, նոր յոյսերով և բերկրանքով լեցնելով բնակչաց սրտերն :

Գ.

Քաղաքն պարսպապատ է. այժմ պարսպը քանդուլ վիճակի մէջ են, զի անոնց քարերը ասկէ 8 - 10 տարի յառաջ քակել տրուելով, շուէներու և այլ կարեւոր շինութեանց ծառայեցին : Հարաւային կողմը կը գտնուի « Մէճիտիյէ թապիսար » մականունանալ ըստ բաւականին կոկիկ, բայց ոչ ընդարձակ կերպիւ կառուցեալ մարտկոց, որոյ ճարտարապետը կըսուի թէ հայ մ'եղած է. մարտկոցին անուան մետաղներ կան շինուած : Քաղաքին մօտականները կան կէս անհետացած բերդերու մնա-

ցորդներ, յոյն կայսրերէ կառուցեալ : Յիշատակելի աղբիւր մը կայ հայոց՝ արեւելեան կողմը բլրոյ վրայ գտնուող Ասլանլը (1) ըստած վայրը, մարմարեայ սա յիշատարարանով « Ես, Արտապատյի (2) Սահակի որդի Արզարս » շինեցի աղբիւրս այս ի թուին հայոց Ռճիթ. » : Ծարգ աղբիւրը կը պատկանէ հայու մը, որ վերջերս զայն ծախեց Օսթրովցի (Ռումանիա) յունազգիի մը. սա կը վերանորոգէ աղբիւրը, սակայն չը գնէր անոր ճակատը յիշատակաւրանը, զոր թերեւս ծախած կամ նուիրած է Ռումանիոյ թանգարանին : Հարաւային կողմն բլրան մը

(1) Ռումանական հողի վրայ կը գտնուի, Ռուման - Պուրկազ սահմանագիծը Արապ թապիսարէն որոշուելէն ի վեր :

(2) Արտապատ կամ Ապպատս պատ երբեմն նշանաւոր աւան, ճաղրու երասիս հետ խառնուած տեղը. այժմ բերդը միայն կայ :

երեկոյ լալով տունն քնեցի, կտոր մը հաց խնդրել, այն ալ ձեռք չի յնար, ուստի ճար մը չկայ, ճարակ մը չկայ, վեր Ած. վար դու ես մեր յոյս, մեր ապաւեն. ի սէր Ած. լինի, գիրս հասածին պէս, մեր վրայ ողորմաւ և Յ. աղային ալ շատ պաղատիս, գրես իրեն որ ի սէր Ած. լինի, մեր վրայ ճար մը ընէ. Տուն, տեղ, մար, ցանք, վար ետեւիս, վերագլուխ, վերջապէս մէկ խօսքով եթէ կը հարցունես, բնաւ բնաւ բան մը մնացած չէ, մինակ մեր մերկ ջան է, հին շապկի մը մակ քաղաքի գուններ կը մուրանք, գեղն ալ բոլոր վառեր են. Մ. Ս.

ՀԱՇՈՒԵՑՈՅՑ

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ի Ն Պ Ա Ս Տ

ՍԱՍՈՒՆԻ ՆԵ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՅ ԱՐԳԱԾԵԼՈՑ

1895 ապրիլ 11 և մինչ 96 յուն. 20

(Համառոտագրիկ Պատրիարքարանի հրատարակած նոր հաշուեցոյցին)

ՀԱՇՈՒ ՀԱՆԴԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՍԱՍՈՒՆԻ

Մոռոք	լիրա դր.
Պօլսոյ թաղերէն	1803. 54
Մի քանի գաւառներէ	1105. 12 ¹ / ₂
Եգիպտոսէ	441. 75
Արտաս. ազգայինրէ	1504. 62 ¹ / ₂
Մասնաւոր. ազգայինրէ	435. 71
Գումար	5290. 75

Եւր

Սասնոյ ղրկւծ. նպաստ	3810
Դրոշմով. գրամի ֆուս	9. 28 ¹ / ₂
Գումար	3819. 28 ¹ / ₂

ՀԱՇՈՒ ՀԱՆԴԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՐՕՏԵԼՐՑ

Մոռոք	լիրա դր.
Սասնոյ հաշուին գւմր.	5290. 75
Կ. Պօլսոյ թաղերէն	2226. 16

վրայ, Աքառնա անուանեալ տեղը կայ մի ուրիշ աղբիւր որոյ ջուրը համարուած է ուսմիկ դասակարգէն իբր բանասէ ամեն արտեւրու. Քաղաքէն դուրս կը գտնուի «Քիւլիւք Մատթա» կոչուած ըզբօսատեղին, ուր հասարակութիւնը կը յաճախէ ամառնային տաք օրեր Ասկէ դաւ քաղաքէն դուրս չկայ ուրիշ զբօսավայր, ինչպէս չունինք նաեւ հասարակաց պարտեզ մը. Աքառնաի ստորոտը կը գտնուի անտառարանական անկարան մը, բաւական ճոխ ծառերով. մուտքն ազատ է հասարակութեան համար և գուցէ ապագային մէջ անկարանը վերածուի հասարակաց պարտեզի:

ԱԿԱԲԻ
(Շարունակելի)

Մի քանի գաւառներէ	1448. 05
Եգիպտոսէ	2073. 02
Արտաս. ազգ. մարմին. ներէ և անհատներէ	7957. 86
Մասնաւոր. ազգայինրէ	2215
Ոմն. Գուէտ. լիւն. ձում.	1169. 02
Ցուրիւ. Շիւէյնէ. Հէ. կէւլէ և ընկ.	149. 54
Հայր Շարմիւն, Բրիւ. Ժ. Ռ. Ալէքսանտր եպիս. կոպոս Արկայլի	11. 09
«Լը Բուօթէսթան» լրա. գիր, Բարիւ	7. 98
«Լա Լիպո Բաուլ» Բարդ. Ռուս գէտ. զինկն. կցրդ.	87. 41 ¹ / ₂
Պ. Բէշքօֆէ	36
Ռուս գէտ. ք սրտուղար Պ. Մանուրօֆէ	4. 40
«Ռուսքի վէտոմսթի» լրագիր, Մոսկուս	23. 21
Կալկաթ, Տ. Գովհ. Քհ. Գումար	221. 18 ¹ / ₂
	23,140. 18

Եւր

Ղրկուած նպատներ	լիրա դր.
Սասնոյ հաշուի գւմր.	3819. 28 ¹ / ₂
Կարին նահանգի քա. զաք. ու գիւղեր	2410
Վանի նահանգ	1390
Բաղէշ նահանգ	2083
Քարբեք. նահանգ	4224. 25
Մէրասիոս նահանգ	2896
Տիգրանակ. նահանգ	1100
Տրապիշնի նահանգ	484
Կիլիկիա	2481
Եգիպտոս և գիւղեր	603
Կեսարիա և գիւղեր	270
Մուսուլ	50
Եօզրատ	6
Մասնաւոր արկածելոց	71. 22
Ծրախք, գրամի ֆուս	25. 59
Պատրաստ կրամ	1226. 83 ¹ / ₂
Գումար	23140. 18

ՍԵԼԲԻՍԵԴԵԿԻ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ ԶՄԻՌՆԻՈՅ

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԱՌ

ՏԵՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՐԵՅ ՍԵԹԵԱՆ

ԿԱԼԱՅ

Տպգր. Ղեւոնդ Գրան. Փափագեան

Շնորհակալութեամբ ստացանք հրատարակչէն վերոյիշեալ գրքոյը որ կը պարունակէ Մեքսիկէի Սրբազանի բազմաթիւ մտերմական նամակները առ Տէր Կարապետ Գրան. Սեթեան. պարզ լեզուաւ և զգայուն ոճով գրուած այդ նամակներ ի վեր կը հանեն Գիր. Հեղինակին ջերմ կրօնական ոգին և ազգայնական զգացումները, ինչպէս նաեւ իր վաղածանօթ հակիրութիւնը Ռուս կառավարութեան դէմ. Սրբազանը իր նամակներուն մէջ խօսած է նաեւ 1887 - 88 ի կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ:

Գրքոյը կը վերջանայ երկու հանրածանօթ հայ գրագէտներու, Տէր Ս. Մամուրեանի և Ռ. Պէրպէրեանի առ Մեքսիկէի եպիս. ուղղած նամակներով և հրատարակչի Տէր Վահրամ Մամիկանեանի մէկ պիւնտիկով վերջաւորով, որ կը բացատրէ գրքին հրատարակութեան նպատակը:

ՄԻԹԵՆԵՎԱԿՅԵ

—o—

Սուլթանըն քէյֆի իշին թային օլունան Տեղապահ կէլէն հաֆ. թա պիր շրջաբերական չրգարուպ, Սթանպուլու վէ թաշաւարտապու. լունան քիլիսէլերտէ օգունմուգ իշին Քարօղլիլէրէ վէ Առաջնորդարաւ Խօլլամըլ տըր: Իշպու շրջաբերականտա միւնտէրիճ Սուլթանըն քէլամընը պէր վէշհի ակթի թէրմիւմէթէն տէրճ իտէրիլ:

«Բահմէթուլլահ Սուլթան Օսմանն կիւնէրինտէն պէրու իսլամ. լար վէ էրմէնիլէր պիրպիլէրի իլէ գարննաշ կիպի եաշամագտա իտիլէր. սօն վագըլթարտա անշա. ըն պէյնիւտէ, հէր նէ սէպէպլէ իտէ, վուգուլա կէլէն օլ տէրէճէ պիրուտէթ (սօվուգուգ) զիյաւէ. սի իլէ մէրագըմը միւճիպ օլտու:

«Յագաթ սօն ինթիխապլարլէ պէյան օլունտու քի էրմէնի միլէ. թի ֆէնա պիր նիլէթտէ տէյիլ տիր: Էրմէնիլէրին վէ իսլամլարըն մուհապէթ վէ իթթիֆագը գատի. մէսինին թէճտիւ ու ինշաւընա Բաթրիկ գոյմագամը (Տեղապահ) չալըշըն, զիրա իքիսիտէ պէնիւմ էվլատըմ տըրլար:

«Էրմէնի միլլէթի էմին օլտուն քի հիւնի թէվէճիւհիւ սէնիլէմ տա. յիւմ քէնտի իւգէրինտէ օլաճագ տըր. քէնտիսի (տեղապահ) պիլ. լիւր քի նէ Խօլտա քէնտի վաղիֆէ. լէրինի իճրա իտէճէք տիր:»

Տեղապահ շրջաբերականընտա տէր քի «Էրմէնիլէր վէ իսլամլար պէյնիւտէ էմինիլէթի գատիմէնին թէճտիւ վէ զըրտաթ, թիճարէթ վէ արիւլիթալա խալէ կէթիլէն մանիլէրին իղալէսի վէ նիհայէթ գանուն ու նիղամլարըն իճրապը պապընտա՝ զաթը Շահանէնին էֆ. քէրընըն միւթէրմիլ պուլունան հիւքիւմէթ ճանիպլինտէն մուֆաս. սալ թալիմաթ սուտուր իտիւպ միւլթէճէլէն վիլայէթ ու սանճագ. լարա կէսնտէրիլիլ տիր:

«Սուլթանըն իշպու միւթալէի նութգու պիլթիւն քիլիսէլերտէ օգունտուն, վէ հէրքէս քէնտի ա. թալարընըն հարէքիւթընա գըյա. սէն էգհէր ճիհէթ տէվլէթին էմ. նիլէթիլին պէր տէվլամ սագլամագ իշին ինթիլալը տալրանմալը տըր. զիրա եալընը պու Խօլլէ. իսլամլարլէ գարննաշանէ միւլհա. գաթ վէ հիւքիւմէթտէն թէտալի ու մուհաֆագա իսթիհսալ օլունա. պիլէճէք տիր:»

Օգոստոս 15/27 տէ Բուսիա իմ. բերաթօրու վէ իմբիւրաթօրիցաւը վիէննալա կէթիլիւպ, վէ առաւ. թիւ իմբէրաթօրու անլարը ստա. սիյօնտա պէօյիւք մէսէրէթլէ գարըլլալուպ, իմբէրաթօրիցանըն էլինի բուս իթմիլ վէ Չարը Էքի տէֆա գուճագլամըլ տըր. պու սը. րատա միւգիգալար Բուս մարընը թէրէնիւմ իթմէքտէ իտիլէր:

Ագլամ սէրալտա իճրաի թաամ. իտիլիւպ, իմբէրաթօր ժօգէֆ հապէթլէրի սուֆրատա պիր նու. թքը իրատ իթմիլ վէ պատէլէր նուշ օլունմուշ տըր:

ԿԻՐԻՑ ՄԵՍԷԼԵՍԻ

Երբալը՝ Պապը Ալինին ճէտվէ. լինի գապուլ իթմիլ օլտուգ ունուա. իտիլէն կէլէն թէլէկրաֆ պիլտիր. միլ տիր:

Խըրսթիյանլարըն մաթուպաթը հագընտա տէվլէթլէրին թէնսի. պի իլէ Պապը Ալինին գապուլ իթմիլ օլտուգու ճէտվէլի խըրս. թիյան մէպուլարա ըէսմէն պիլ. տիրմէք իշին Փաննա գօնսօլուլա. ըր անլարը տալթ իթմիլլէր վէ խարիճիտէ սուլունան մէպուլա. ըն տալի հաղըր պուլունմալա. ընըն իգլիլգաւըն պիլտիրմիլլէր տիր: Պունա ճէվլապէն խարիճիտէ քի մէպուլար պա թէլէկրաֆ՝ ըէս. մի պիր իլանըն կիրիտին ումում էհալիսին պիլտիրիլմէսինին իգ. թիպաւըն իֆատէ իթմիլլէր. կի. ըիտիլէրին մէճմուրիլէթտէ պու. լունան գըսմը մէքքիւր ճէտվէլի. նէ միւնտէրիճ շարթլար հագընտա զիյաւէսի իլէ խօշնուտ գալիյօր. լար:

Սուլթանըն իմգա իթմիլի ֆէր. մանտա էհէմիլիլէթի միւսատէլէր վար տըր:

Տէյիլ Գրօնիլըն պէյանընա կէօ. ըն, տէվլէթլէրին կիրիտ իշին թէրթիլ իթմիլլէրի ճէտվէլ Սուլթանըն հագիմիլէթ հուգուգու. նու թանըյուպ, կիրիտէ Լիպան կիպի ալթօնօմիւս վէրմէքտէ վէ Պապը Ալիլէ թէէտիլէ օլունմագ իւրէ 100,000 լիրա վէրկի թախ. սիւ իթմէքտէ տիր:

ՍԹԱՆՊՈԼՏԱ ԻԹԻԼԱԼ

Օգոստոս 26 թարիլիլ Սթան. պօլտան վիրուտ իտէն թէլէկրաֆ. լար, գարիպ վէ միւթիլ խապէր. լէր կէթիլտիլէր. Էանի չարյան. պա կիւնիւ էրմէնիլէր Օսմանլը պանգասընը պատմըլլար, պու սէ. պէպ տէն Ղալաթաւա, թօրհա. նէտէ վէ Էնի չարսըտա պէօյիւպ գարըլլըգլըգլար վուգու պուլուպ, պալը մոգաղալար հաղմա իտիլ. միլ վէ պիր չօգ էրմէնիլէր էօլ. տիւրիւմիլ տըրլար. տիւքեան. լար գաբալը, հէր թարաֆտա հէ. յէճան վէ տէհէթ հիւքմ իթմէք. տէ տիր. Ղալաթաւաքի Նէմյէ

բոստանահաններն մուհաֆազատը իշխն Աւստրիոյ վարչօրէնական տա-
քէրէր չըզմըշլար (*):

Դաշնակցական Էրմենի Գումի-
քեան թարափրնտան Սրանկոյ
սէփրիքիքնե կեօնտերիքն պիր
վարապանն թերմիւնի տիր .

**ԷՎՐՕՐԱՆԸՆ ՊԵՅԻԻՔ ՏԷՎ-
ԼԵԹԼԻՐԻՆ ՍԹԱՆՊՕԼՏԱՔԻ
ՍԷՖԻՐԼԵՐԻՆԷ ԹԷՊԼԻՂ
ՕԼՈՒՆԱՆ ՊԵՅԱՆՆԱԼԻՔԷ-
ՆԻՆ ՍՈՒՐԼԵԹԻ**

Թիւրքիանն զատապարզընա
գարչը միւթէմատիէն Էվրօրայա
բրօթէսթ իթտիք . ֆազաթ հազ-
լը բրօթէսթօլարըմըզ տայիմի սու-
լէթտէ բէտտ օլունապար :

Թիւրք հիւքիւմէթի (1) պիզէ
ճէվապէն գանլէ ինթիգամ ալար :
Էվրօրա պու տէհշէթի ճինայէթի
կէօրիւպ , սիւքիւտ գալար : Էվ-
րօրա ճէլլաթը զատապարզտան
մէնն իթմէտիլինտէն մատտէ , պի-
զիմ ֆիլյան ու թապարրուսուգու
մէնն իթմէյէ չալըշար :

Հուգուգու ինսանիյէմիլին
բէտտի իլէ պիզէ հագարէթ ի-
տիւպ , ֆիլյան ու ֆիլյահըմըզը
պիլիմ գանլըզ իլինտէ պօլու-
րազ միլլի հասիյէթիմիլի մահվ
իթմէյէ չըզըշլար :

Քէնտի գանլըզէ թագտիս օ-
լունան մաթիւպաթըմըզա շու-
սաթտա մուգատտէս ինթիգա-
մըն թաղրիթի նագապիլ էֆքեա-
րը տախի պիլլէշէրէք . գարա
իօրթլազ կիպի գարչըմըզա տի-
քիլմիշտիր :

Էվրօրա քէնտի գաթիլանէ վա-
զիֆէսիլլիյի իլէ պիզէ «գուվէթ
հագտան իլէրի կէշէր տէտի» . պիլ
հուգուգու ինսանիյէտէն մահրուս
պիլլարէլէր . Թիւրքիւն թէհամիւլ
օլունապ մէնֆուր պօլուտուրուգու-
նու սիլքմէք (1) իլին ֆէննէ միւրա-
ճաթ իթմէյէ մէգպուր օլուուգ :

Տիպլօմաթըզ օլունալարընն
վազթը կէշմիշ տիր

Եիւզ պիլլէրէք շէհիտլէրիմիլ-
տէն ագան գանլար սէրպէստիյէթ
տափասընա իգաւէ իթմէյէ պիզէ
հագ վէրիլ : Տիւրքիւնալարըմըզըն
իլլիյաթընն խիւաֆընա օլարազ
հալընըզ իլլիլիտար լապիթ օլան
աթիտէքի շարիթլար թալէպ իթ-
միլիլ վէ իթմէքտէիլ :

1. — Ալթը մուսուլլամ տէվլէթ-
լէր թարաֆընտան Էրմենիթա-

(*) Պունտան սօնրա կէլէն ի-
քի կիւնիք թէլէկրաֆլարը իքի
տաթթ իլալէ իլէ նէշը իթմիշ օլ-
տուգուսուգտան , թէքրար կապէ-
թամըզա տէրճիլնէ իքթիլա կէօր-
մէտիք :

(1) Գանունի սէպէպլէրտէն տօլարը
պէյաննամէնն պիր լուգէթիլնի
թէպտիլէն թէրճիլմէ իթմէյէ մէճ-
պուր օլուուգ :

(յր. իս.)

նա Էվրօրայա վէ Էվրօրա թագա-
տար պիր սէրպօմիլնէր իթմիլնի :

2. — Վայի միլթէս սրիֆ վէ
գալմազամլարըն սէր գօմիտէրալն
թալիլնի իլէ Սուլթանտան թագա-
տիք օլունալարը :

3. — Մուհաֆազա ապէրի ,
ժանտարմա վէ բօլիպէր հէրլի է-
հալիտէն թէշքիլ օլունապ , Էվրօ-
րայա զապիթլէրին գուսնապար
ալթընտա պուլունմալարը :

4. — Էվրօրա թէրթիպի իլէ
մահքէմէլէրին թէշքիլի :

5. — Մէհշէպ , իլմ վէ մաթպա-
տնըն սէրպէստիյէթի թագմէտի :

6. — Վարիտաթըն իւշ չէրնէ-
լիլնի մուգթէվիյաթը մահշէլիլիյէ
թալիսիսի :

7. — Պագիլի վէրկիլէրին լալվ
օլունապար :

8. — Պէշ սէնէ վէրկիլէրին մու-
տֆ թուլուլմապար , վէ պէշ սէնէ
պալի թիւրք հիւքիւմէթիլնէ վէ-
րիլմէտի լալըմ կէլէն վէրկիլէրին
սօն իլթիլալտան զարապտիտէ օ-
լունալար թալիսիսի :

9. — Ղաուպ ու զապթ օլունան
էմլաքլարըն ապըլ սահիպլէրինէ
տէրապապ իտտէ օլունապար :

10. — Ֆիլար իտէն Էրմենիլէրին
սէրպէստէ ալտէթ իտէպիլմէլէրի :

11. — Էրմենի բօլօգիքս մահ-
քիւմէլէրի իլինա աֆվը ուսուլի :

12. — Զիքր օլունան շէրաթիլն
իճրապընա նէպարէթ իթմէք իլին
Էրմենիստանն պէօլիք շէհիլլէ-
րին պիրիսիտէ մուգիմ վէ Էվրօ-
րա մուսուլլամ տէվլէթլէրին մու-
րապալարընտան միւրէքքէպ պիր
մուվազգաթ գօմիսիօնուն թալիլնի :

Իլթէ պիլիմ մաթպալաթըմըզ
Մաքսէտիլիլէ Էրմէք իլին հիշ
պիր ֆէտաքէնարըզտան կէրի
տուրմայաճալըզ : Պունտան պէօլլէ
քէնտիլիլի հէր պիր մէսուլիլիլթ-
տէն խալի առա իտէրիլ :

Ուսուլի իլթիլալտա գուրպան
կիտէճէք օլան էճնէպիլ վէ հէրլիլէր
իլին շիմաիտէն թագարուլէն թէ-
էսիլի իտէրիլ :

Անլէր իլին զիտտէսի իլէ թէ-
էսիլի իտէրիլ իտէ տէ , ուսուլուն
ֆէլաքէթի հալիլտէ խաւսուսի
հապարըն մանալը հօգ տուր :

Էթէճէյիլիլիլէ բէք էյի պիլլէրիլ
ֆազաթ թագի հուգուգու ինսա-
նիլիլիլիլէ էլէ կէշիլլէն տէկիլն , Էր-
մենի միլլէթիլնէ քէմիլլէրինէ իշ-
լէմիշ օլան իլթիլալ , պիր Էրմենի
գալմապարընա գաուար , Սուլթանըն
թալիլթընը թէհիլլէլէ գօյմայա
տէվամ իտէճէք տիր :

Գալմապարն նամ Էրմենի
իլթիլալ միաքէնաիլլիլիլիլ
USULUQOL

ՄԷՐՔԷՉ ԳՕՄԻԹԷՍԻ

ՍՕՆ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

Սթանպուլ 29 օգոստոս : Գանտի-
տա միւսիլմանլար Աւստրիալը
Զաֆիրօֆուն վէ ինկիլիլ Գօնսօ-
լօտուն էշեասընը հալմա իթտիլէր :
Կէլէն կիւն Բուս սէֆարէթ-

հանէլին թէրճիլմանը Մաքսիմօֆ
Է Թիւրքիլն պիր Էրմենիլի էօլ-
տիլաթիլլէրին կէօրէքէք , Էվլէ
բօլիլնէ միւրաճաթ իթտի վէ պա-
տէհու երլուրզա կիտէք օրառա
գաթիլլէրտէն պիրիսիլն երլուրզ
մէհմուրլարընտան օլունալունա
թաաաթիլ իթտի :

Էրմենի Բաթրիք Գալմապա-
մընըն Սաապալմա խիլմապ պիր
մէքթուպիլնի հիւքիւմէթ բէմէն
իլան իթտի . Բաթրիք Գալմապա-
մը իշպու մէքթիւպիլնէ Էրմենի
աալարը միլլէթ նամընա թագ-
պիլ իտէրէք , միւրաթիլլէրին շէտիտ
սուլէթտէ ճէպալանմապընը թալէպ
վէ քէնտի հիմայէսիլնէ պուլունան
Էրմենիլլէրին հիշ պիրիսիլն իս-
նան էֆքեարընտա պուլունմաալ-
ընը պէյան իտիլլար :

Գարըշըզլարըն Էօնիւնիւ
տէր ագապ ալընմաալը հալտէ ,
տէվլէթ իլին ֆէնա նէթիճէլէր հու-
սուլա կէլէճէլլիլնէ Էլլիլէր Սուլ-
թանա պիլաթիլլէրի :

Գօնսօլալար մալապալարըն գա-
լանմաալըն էմի իթտիլէր :

Կիրիալ վէրիլէն իմթիլապա-
թըն իճրապ իլին աալարըն թէր-
քի սիւհա իթմէսիլնէ պէքլէնմէքտէ
տիր : Իրաաթ տէք իտմընա , Թուր-
քիլանն տիլէր մահալլէրտէն կի-
րիտէ կիտէն մալլարտան 100 տէ 3
կէօմիլէք ալընապիլլէճէք , վէ պու
հաալաթ սօն վուգուսաթտան գա-
լարտիտէ օլունալար թալիսիսի օլա-
ճաթ տըր . մաթպալաթ իրաաթիլն
աճքեամընտան տօլարը խօշնուսի-
լէթ պէյան իտիլլար :

Պանդանըն իւգէրիլնէ հիւճիւմ
իտէն Էրմենիլլէրին բէյաիլնիլ իս-
մի կարապալա կօռա ալը . պուն-
լարըն վարօրա կիթտիլլէրի էս-
նաաթ ինկիլիլ վէ ֆրոնսըզ պահ-
րիլէ ապէրլէրի մուհաֆազաալ
թալթընտա պուլունիլլարաալ :

Էրմենիլլէրի գըրմայա հաղըր
պուլունմապ իլին չարչանապահ կիւ-
նիւ հիւքիւմէթ թապաֆընտան է-
հալիլլէ թալիլմաթ վէրիլմիշ օլտու-
լու թաաաթ օլունաալ : Էրմենի
պէնկիլլէրինէ չօգ գալար օլմամըշ
իտտէ , անլար տալիլ Թիւրքիլլէրին
թէհտիտաթընտան բէք գօրգմազ-
տա տըրլար :

Էլլի սաաթ միւթէմաաթիլն Էր-
մենիլլէրի թաաաթիլ իթտիլլէր . զալ-
ըն ճիտտի սուլէթտէ պիլլիլմէք-
տէտիլլէրի գըրլընըն պաշլալմաալ
վէ նիհայէթ պուլմաալ էրիլսէք
պիր էմիր միճէպիլնէ օլմուշտուր :
Պապը Ալլիլին 28 թարիլիլ
նօթաալ գարըշըզլար թաապիլպ
իտիւպ , մէսուլիլլէթի Էրմենիլլէրէ
թահիլ իթմէքտէ տիր :

Տիւն ագալալ ապէրլէր էհալի
իլէ պէրապէր Ղալաթաաալ պիր
Էրմենի էվիլնէ հիւճիւմ իտիւպ ,
մալլէրի հալմա իթտիլլէրտէն սօնրա
գարըլարը վէ չօճուգլարը էօլ-
տիլաթիլլէր վէ բէնշէրէլէրտէն ա-
լալը աթտըլար :

Հապա օլունան Էմենիլլէրտէ
գապահաթը օլմալանլարը թալի-
լիլէ իթմէք իլին խըրիսթիլան .

լարտան վէ Թիւրքիլլէրտէն միւրէք-
քէպ պիր գօմիսիլն թալիլն օլա-
ն սօ պրիլ հիւքիւմէթ էլլիլլէրէ
պիլաթիլլէրի :

Բուս սէֆարէթիլլէրտէն պիր
չօգ գալար պուլունիլլար :

Բուսիլլէր վիւքէլա բէյաիլի
բէնա Լօպանօֆ վիլէնաաալն վի-
էվէ կիտէրէք վէֆալթ իթտի :

Լօնտօն 31 օգոստոս ,

Բէյալըն պիլաթիլլէրի կէօ-
րէ , զըրկընտա մէթիլլէր օլան
թիւրքիլլէրի թահիլը մուհաֆէմէյէ
ալմապ իլինալէմալ պէյան իլիյա-
սէթի թահիլթընտա պիր գօմիսիլն
թէշքիլ օլունմալ տուր . շիմաիլլէ
գաաթի 400 թիւրք թուլթուտու ,
պունալարըն պիրի աաքէր գապիթի
վէ իքիլի գապիթիլլէ տիր :

Սրանկոյ 31 օգոստոս .

Ղալաթաալ վէ խաաքէյաթ Ես-
հաաթիլլէր Էրմենի էվլէրինի Թիւրք-
լէրէ կէօթէրտիլլէր . խաաքէյաթ
Եսհաաթիլլէր տալիլ հալմաաաա
թիւրքիլլէր պէրապէր իտիլլէր :

Չօգ Էրմենիլլէր թէվլիլ օլուն-
մապալա տըրլար . խաֆիլլիլ վէ
գալմալըզ բէք զիլաաթէլլիլ տիր .
Էվրօրայա էվլէրինտէ Էրմենի խըզ
մէթիլլէր գալմաալ , Էրմենի հա-
մալար վէ խաաթէլլէր Էօլաթիլլէր-
միւշ , հո հապա օլունմալ օլուպ ,
անլարըն սէրիլնէ թիւրքիլլէր կէշիլ
տիր . էլան աապալարալէ Էօլիւ-
լէր թաշընմապաա տըր :

Թիւրքիլլէր էն պէօլիլ ֆէնա-
լըզլարը խաաքէյաթ վէ ճիլլարըն-
տա իճրա իթմիլլէր տիր . գալար-
լարա վէ չօճուգլարա տալա մէրհա-
մէթ իթմէլիլլէր տիր : Թէլէֆա-
լէն 3000 օլունալունա տալիլ վէ-
րիլլէն հալմաալ տալիլ տէլիլ տիր .
մալթուլալ պիր գաշ էիւլէ պա-
լիլ օլապիլլէր :

Պու սապահ խաթիլլէր նաղըրը
Մ . Գալիլիլ կիտիւպ տալիլլիլ
իպաա օլունաաալընը վաա իթտի
վէ էճնէպիլ թապաաալընըն էվլէ-
րինտէն մահֆուլ Էրմենիլլէրի չը-
գարմապ վէ թահարիլ իթմէք ի-
լին պանտէրալարըն ինտիլլիլմէսի-
լիլ բիճա իթտի :

Գըրկընլարը իճրա իտէն Թիւրք-
լէրին գըլալալլէրը վար իտի .
գապիթիլլէր վէ աաքէլլէր գըրկըն-
տա էհալիլ իլէ պէրապէր իտիլլէր :
Պիր չօգ պիտուշ Էրմենիլլէր ա-
լը տէլիլ թուլթուլալ գալթ օլուն-
տուլար :

Սուլթանըն ճիլլիւսիւ տօնան .
մաալ միլաաթիլլէր սէֆարէթիլլէր
նէլլէրին թէնվիլ օլմալաաալընա
Երլուրտա շիւրէ հաալ օլմալլէ
էլլիլլէր պիր պէօլիլ մէհմուր
կէօնաթիլլէրէք , սէֆարէթիլլէրէլ-
լին թէնվիլ օլունմաալընը բիճա
իտիլլիլ վէ աքիլ հալիլտէ Սուլ-
թանա գարչը պիր նիւմալիլ աաա
օլունաաալը պէյան օլունմալ
տուր . աոնանմա իլին հալըրըզլար
կէօրիլնէքտէ տիր . կիճէ գարը-
շըզլար չըգաաալընտան գօրգու-
լարալ , աաքէրի հալըրըզլար կէօ-
րիլնէքտէ տիր :